

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori
30 fl. rëndul cu litere garmond — 3

Sinódele protopresbiterale.

(Reflecțiuni la cele întemplate în Abrud)

Abrud, 13 Decembre n.

Azi, 13 Decembre n., avea să se țină sinodul protopresbiterat al tractului Abrud. Ca membru, mers-am și eu să particip la el. O adencă durere sufletească m'a cuprins, când am intrat în localul școlii noastre din Abrud, unde avea să se țină acest sinod, și am vădit, că afară de mine și de protopresbiterul tractual numai doi membri din cler și doi membri dintră mireni mai sunt prezenți, așa, că numărul membrilor sinodali nu s'a putut ține sinodul.

Un lucru e acesta de tot regretabil. Care pôte fi cauza și motivul absenței în număr așa de mare a membrilor clericali și mireni de la acest sinod? Căusele și motivele nu pot fi altele de cât un *mare réu*, care trebuie scrutat, trebuie descoperit, fiindcă binele și prosperarea bisericii noastre imperios pretinde, ca să fie lecuit și vindecat.

Despre cauzele și motivele acestui *mare réu* nu pot zice alta de cât aceea, că membrii sinodali cari au absentat și prin absențarea lor au zădărnicit ținerea sinodului protopresbiterat, — excepțiune făcând cu aceia, cari din adevărate motive grave și neînvingibile nu s'au putut prezenta, — nu sunt deplin conștii de acelea frumoșe drepturi și de acelea nobile datorințe pe cari le au ca membri ai sinodului protopresbiterat, și nu au cunoscințe și convingeri destul de lămurite și depline despre marea însemnătate ce o are un sinod protopresbiterat pentru întregul tract protopresbiterat și despre binefacerea și mărirea chiar a unui sinod protopresbiterat cu privire la toate afacerile bisericesci, școlare și fundamentale ale întregului tract.

Ce e sinodul protopresbiterat? Conform constituțiunii noastre bisericesci, e supremul organ bisericesc în tractul protopresbiterat, și așa dară fie-care creștin adevărat numai de o nobilă am-

bițiune și de o laudabilă mândrie și pôte ține de a se numi membru lui.

Și care e chemarea unui sinod protopresbiterat? Aceea, de a conduce toate afacerile economice-bisericesci, școlare și fundamentale ale întregului protopresbiterat, de a nisui întru progresarea și înflorirea afacerilor școlare și bisericesci din tract și de a se îngrijii de susținerea vazei și autonomiei bisericeii noastre. Frumoșe și nobile datorințe sunt acestea, cari sunt de îndeplinit din partea membrilor sinodali!

În sinodul protopresbiterat, din raportul general al comitetului protopresbiterat, avem să aflăm întru stare numerică, religioasă și morală a creștinilor noștri și întru stare intelectuală și materială, aflătoare în progres sau regres a tuturor instituțiilor noastre bisericesci și școlare din protopresbiterat. Din acest raport general, întregit prin dezbaterile asupra lui și prin propunerile și interelările membrilor sinodali, dobândim asupra tuturor afacerilor bisericesci și școlare din întregul protopresbiterat o astfel de oglindă, din care de o parte reflectate le vedem toate acelea momente înveselitoare de inimă și suflet, cari se referesc la îndeplinirea conștientă din partea organelor bisericesci și școlare subalterne a datorințelor impuse lor; și se referesc la prosperarea și înflorirea afacerilor bisericesci și școlare ca efflușe naturale ale activității recerute și conștientioșe. Dar' de altă parte vedem reflectate și acelea momente întristătoare și respingătoare, cari se referesc la decăderea moralității și religioșității creștinilor noștri, și ca efflușe naturale ale acestei decadente, la lipsa de zel și însuflețire, ba chiar indiferentism complet a creștinilor noștri față de sfacerile noastre școlare și bisericesci. Se mai referesc la incorectitatea, neglijința și inconștientioșitatea unor organe subalterne bisericesci și școlare în privința acelor agende cari impuse le sunt lor spre îndeplinire. Și așa dară în sinodul protopresbiterat, *firesce dacă conștientioșii își îndeplinesc chemarea și datorințele impuse lui*, de o parte dă-

ni-se plăcuta ocaziune de a da tributul recerut de laudă acelor organe, cari în activitatea lor sunt zelose și conștientioșe, modele atrăgătoare și îndemnătoare, ridicându-le pe acestea față de celelalte mai puțin zelose, ear' de altă parte dă-ni-se ocaziune a consulta și a decide asupra acelor măsuri, cari necesare sunt pentru sbiciuirea irreligioșității și imoralității, precum și a incorectității, neglijinței și inconștientioșității, și în fine dă-ni-se ocaziune chiar și la aceea, că însuși sinodul protopresbiterat în privința împlinirii datorințelor să-l ținem la înălțimea chemării sale.

După toate acestea, iubitorilor mei conmembrii ai sinodului protopresbiterat din tractul Abrudului, vă întreb, că dacă chiar și numai acestea pe care înșirate cunoscințe despre frumoșele și nobilele drepturi și datorințe ale unui membru din sinodul protopresbiterat le veți lua în datorită considerare, veți medita cu serioșitate cuvenită asupra lor și le veți imprima în memoria D-Voștră, veți mai puțin face aceea, ca să absentati de la sinódele protopresbiterale? Eu așa cred că nu.

Una vënd mai spun, și acum ea la Români, fiindcă biserica noastră e națională.

În afacerile noastre politice-naționale nu numai că stăgnăm, dar' pe zi ce merge facem regrese tot mai desperătoare. Pentru ce? În linia primă pentru-că partidului nostru național îi lipsesce ori-ce organizațiune recerută. Oștea neorganizată singur numai deruta totală o pôte aștepta. Bravii Buri, o mână de ómeni, bine organizați fiind, sunt în stare de ani de zile a purta luptă epochală în contra celui mai puternic stat din lume. Losinca noastră de mântuire trebuie să fie așadar: organizațiune!

În biserica noastră, pe baza „Statutului organic” avem o organizație exemplară, invidiată de toate popoarele conlocuitoare. Prosperarea și biruința noastră pe terenul bisericesc și școlar, pe lângă o astfel de bună organizație, trebuia să ne fie așadar: sigură. Și dacă noi

și în cele bisericesci și școlare am stagna, am regresca, atunci am da dovadă despre aceea, că am fi un element din care nimic nu poți constitui, că am fi slăbănogi, că nu am mai fi demni de viață. Nu suntem însă așa. Suntem element bun, și numai *voia și zelul* ne lipsesce câte-odată. Să facem să nu ne mai lipsescă!

Delaalba.

Din Aciliu.

Adunarea generală a „Reuniunii române de agricultură” din com. Sibiului.

Report special.

— 3 Decembre 1901.

Conducătorii „Reuniunii române de agricultură” din comitatul nostru au convocat pe membrii săi pe ziua de Duminecă, 2 Decembre st. v. în comuna Aciliu (l. Seliște) la adunarea generală spre a raporta despre activitatea acestei reuniuni în anul al 13 al existenței sale, precum și de a povățui pe locuitorii acestei comune la purtarea unei economii raționale, care să le mărească isvórele de venit spre a-și acoperi întâmplințele neajunsuri pe cari zilnic le întâmpină.

Raportul ce urmăză va dovedi pe de o parte că reuniunea noastră de agricultură, a cărei țintă principală este, cum am amintit, ridicarea poporului la bunăstare materială, și împlinesce cu scumpătate și conștientă misiunea, pe de altă parte că nisuițele acestei reuniuni au ajuns a fi recunoscute și apreciate de masa poporului nostru, astfel încât activitatea ei în viitor va fi mai lesnicioșă și ródele ei mai mănoșe și mai vëndite.

Primirea

Locuitorii comunei Aciliu, luminați de conducătorii lor notariul O. Berghezan și inv. Nicolau Iosof, au înțeles că descălecarea conducătorilor reuniunii agricole în comuna lor e de o însemnătate și cinste deosebită pentru ei, și pricepând cu câștig moral ce'l au de la acest fapt, cu toți s'au nisuit a face óspeților rari o primire dintră cele mai călduroșe. Cu adevărat călduroșă și pompoșă a fost primirea.

Spre întâmpinarea comitetului a eșit în cale un banderiu compus de vre-o 40 de călăreți conduși de harnicul nostru O. Berghezan, care într'un românesc cuvânt de bine-

FOIȘORĂ

Din trecut.

Schițe istorice din anul 1861.

(De suvenir dulce Românilor din comitatul Caraș.)

de Iosif Olariu.

(Urmare.)

Apoi după desființarea dietei gălăgioșe a urmat un provisor scurt, în care comitatul Carașului a fost organizat de fie-ertatul Teodor Sêrb, tatăl d-lui George Sêrb deputat dietal, ales la Zorlențul mare.

Acum sub fie-ertatul Sêrb ca Comisariu regese, comitatul Carașului a fost organizat așa de românesce ca și sub antecesorul seu Gozdsu.

În congregația de la 4 Sept. 1861 și zilele următoare s'a regulat chestia limbei, cu Determinațiunea adusă sub Nr. 648 în cauza limbei oficióșe. Era următoarea:

§ 1. În cuprinșul comitatului Caraș limba oficióșă preste tot în afacerile din lăuntru să fie cea română, și adecă:

a) în congregațiile comitatense se concede fie-cărui să se folosescă de ori-ce limbă usitată în comitat;

b) la centrul comitatului limba manipulațiunii e cea română;

c) vicecomitele, juđii și toți oficianții corêspund cu comitatul și întră ei în limba română.

§ 2. La sedriile comitatense și la juđii cercuali limba oficială preste tot e cea română;

a) fie-care are drept să se folosescă de limba sa în trebile judiciare dacă aceea e una din cele 3 limbi usitate în comitat: româna, magiara și germana;

b) în trebi criminale se face cercetare și decedere în limba inculpatului;

c) în cazul apelațiunii procesele se subștern în original;

d) juđii cercuali și ceialalți oficianți corêspund în limba respectivilor, în cât aceea e una din cele usitate în comitat.

§ 3. Oficianților străini, cari nu cunosc acum limba română și sunt aleși, — li-se impune, ca în decurs de 2 ani să pótă corêspunde în toate afacerile în limba română.

Pentru susținerea întregității patriei, cu dicasteriele mai înalte comitatul corêspunde în limba magiara.

Aloisiu Vlad m. p. Dr. Aureliu Maniu m. p.

Pe timpul acela de regulă se țineau 4 congregații ordinare, ear' extraordinare câte cereau trebuințele comitatului.

Eu ca învățătoriu tiner și membru în congregație nu m'ași fi săturat nici cu 40 pe o jumătate de an, — pentru-că așa dori-am eu atunci convocarea congregațiilor — și a conferințelor naționale cum se țineau atunci multe la Lugoj — cum dorește fata mare ziua Pascilor, după ce muma-sa i-a promis că o va prinde atunci în joc.

La Lugoj mergeam cu multă bucurie, pentru-că abia așteptam să aud unele, ce nu știam de la decedații Români Pascu, Vlad, Dr. Maniu, Petric sau de la Dr. Marienescu, Hațeg ș. a.

Atunci castelul cel pompos, casa comitatului, mi-se părea strălucitoriu ca razele sórelui, ear' prin coridórele lui mi-se părea că vënd ființe îngeresci, când tinerii oficianți îmbrăcați în mândrul costum național, în cât se tot priveșca la ei, se salutau în sonora limbă română cu: Bună dimineța; — ear' de intrai în vre-o cancelarie, erai întâmpinat cu blândul cuvântel: *ce poftesci?* și alte cari de cari mai mărețe pentru inima unui Român.

Atunci în catul de sus al castelului erau mai mult cuartire de ale oficianților,

unde cocoșele familiilor române Pascu Vancea etc. sêra la lumina lunei cântau: *Mult e dulce și frumoșă limba ce vorbim*, de G. Sion. *Scumpă fetișoră*, de Marienescu, etc., ear' tineretul din Lugoj cânta pe strade: *Deșteptă-te Române*, de A. Murășan ori „*Hei saltă Române*, plin de mândrie. Cânta doine: C'ai stărimat jugul robiei, ce 'n tirănie secolu uitate tu l'ai purtat”. — —

Toate cântările, dar' mai cu sémă strofele din poesia asta:

„*Iată ești liber, fă-ți voia tótă, scrie, vorbesce, dreptul-ți 'l știi. Spune Europei ce-ai fost odată, ce ești acuma și ce vei fi.*”

Aceste strofe le asculta Marele Gozdsu cu multă încordare, după aceea esclama că: „poesile aceste să le învețe tinerimea noastră cum învață copiii Tatăl nostru în școlă”.

Punctele din programul congregațiunii se pertractau se atunci mai mult românesce și 'ți era drag să le ascultai, ear' în conferențele naționale 'ți creșeau rărunchii când vedeai cu câtă însuflețire se vorbesce despre cauza noastră română.

(Va urma.)

ventare a urat bun sosit presidentului reuniunii, d-lui profesor *Dimitrie Comșa* și a însoțitorilor dînsului. La intrarea în comună era ridicată o poartă de triumf, lângă care erau postați spre întîmpinare tinerimea școlară, primăria comunală și locuitorii comunei cu mic cu mare, toți în haine de sărbătoré.

Dl president *D. Comșa*, care era însoțit de dnii: *Victor Tordășianu* șecretariul și *Emil Verzariu* controlorul reuniunii, și de învăt. *Hodoș*, a mulțumit emoționat poporului pentru călduroasa primire.

Sedința.

La orele 1/2 12 biserica este îndesuită de public, care a alergat spre a participa la ședința. Pe lângă dnii susamintiți sunt prezenți și dnii *Petru Drăgits* primpretorul cercual și *Dr. Ioan Stroia* protopresbiterul tractual împreună cu alți dni din Seliște, Tilișca, Gurarului, Gușterița etc.

Dl president al reuniunii, *D. Comșa*, în cuvîntul de deschidere arată că în butul tuturor greutăților și necazurilor ce dau peste poporul nostru, pre-cum pe alte terene, așa și pe terenul economic a făcut frumoșe progrese. Amintesc cu plăcere de progresele ce le-a găsit în comuna Aciliu, progrese precum sunt: școlă frumoasă, drum bun, însoțire *Raiffeisen*, tot lucruri făcute în deceniul din urmă. Îndemnă și îmbărbătează pe locuitorii a trăi și mai departe în bunăînțelegere și unire, căci atunci și în viitor multe lucruri bune și frumoșe fi-vor în stare a face. Intreite strigăte de „trăiască” au acoperit instructivul cuvînt de deschidere al d-lui president.

Secretariul reuniunii dl *Victor Tordășianu* la înțelesul tuturor raportază despre activitatea reuniunii în anul 1900. Cu deplină satisfacție recunoscem că reuniunea noastră desvöltă an de an o activitate tot mai întinsă și mănôsă în toate ramurile economiei. Drept dovadă despre acésta și despre viul interes ce-l arată populațiunea din comitat față de reuniune este și faptul, că numărul membrilor ei a trecut deja peste 600 și că foarte mulți fruntași de ai poporului nostru de prin comune din alte comitate au cerut sprigina și ajutorul reuniunii în chestii economice.

Reuniunea dispune de avere în bani și hârtii de valoare în sumă de aproape 8000 cor. precum și de o bogată colecțiune de unelte agricole, mașini etc. Aprópe toate *tovărășiile agricole și însoțirile de credit sâtești sistem Raiffeisen*, înființate în diferite comune la îndemnul și stăruința conducătorilor reuniunii și stau sub supravegherea și scutul ei, lucrînd fie-care în cercul său de activitate cu sporiu într'ul ridicarea nivelului moral și material al societărilor. Vrednică de amintit la acest loc este însoțirea de credit din *Mohu*, care din venitul său *salarizează un învățător*.

Raportul general s'a luat cu plăcere și aprobare la cunoștință, asemenea și rațiociniul și proiectul de budget pe 1902. S'a primit deasemenea propunerea membrului *D. A. Mosora*, ca pe viitor pentru a înlesni membrilor procurarea de altoi nobili în număr mai mare și cu preț mai mic, cu ajutorul ministeriului comitetul să procure din grădinile statului altoi, pe cari apoi să i dea membrilor cu prețul de procurare, întocmai cum face azi reuniunea soră de la *Orăștie*.

După aceste urmîză un discurs despre *cultura viilor și economia de vite*, ținut de dl *D. Comșa*. Acest discurs, bogat în povești, învățători și îndigitați practice, ținut într'un limbaj curat popular și într'un stil plăcut, a fost pentru numărul popor present adevărat izvor de îmbogățire. Multele întrebări, deslușiri, și aprobări ce l-le puneau dlui *Comșa* șeranii, dovediau viul interes cu care este urmărit instructivul discurs, ear' ovațiunile ce păreau a nu mai avé sfîrșit, cu cari a fost acoperit acest discurs, dovedeau îndejuns aprobarea celor vorbite. Deo D-zeu, ca frații *Acileni* cele auzite de la dl *Comșa* să le și facă și urmeze.

Era deja aprópe la 3 ore când finindu-se ședința am intrat în spațioasa sală a școlii, frumos împodobită, unde ni-s'a servit un gustos prânz. Spunînd, că „ta'a Ivan” de la Gurarului a fost întré noi, cred că e de prisos a mai vorbi despre animația și „curajul” ce a domnit în tot decursul prânzului.

Toastele, bine înțeles, n'au putut lipsi. Ș.rul lor a fost lung și ceea-ce remarchez cu plăcere e că conținutul lor a fost instructiv,

conținînd: împintinare la muncă; iubire de frați, lege limbă, moșie și așezăminte culturale și binefacere; statornicie în credințe, port și obiceiuri bune strămoșesci.

Era deja sară când óșpeții adunați au plecat rînd pe rînd spre caminele lor, ducînd cu ei cele mai bune impresiuni despre hărnicia și ospitalitatea poporului din *Aciliu*.

Păunaș.

Motivele decadentei morale la poporul nostru.

(Disertație, lucrată de preotul *Iosif Goga* din *Reșinari*, și citită în conferența preoțescă din tractul *Sibiului*.)

(Urmare.)

Neînțelegerea întré preoți și învățători încă e un exemplu rău pentru popor, tot asemenea și neînțelegerile dintré preoți. Ce bine ar fi dacă fiecare om inteligent și-ar da bine sama de tot ce vorbește și de tot ce face, pentru-că atunci multe rele s'ar puté încungiuira, căci nimic nu strică așa de mult ca exemplul rău.

Slăbirea simțului religios moral e strîns legată de decadența materială. Ómenii înainte cu 30—40 ani erau mai darnici față de biserică, acésta și din motivul că le permiteau mijlocele. În *Reșinari* d. e. toate fundațiunile existente sunt făcute încă înainte cu 30—40 ani. Fiind-că am amintit comuna noastră, apoi să aduc un exemplu tot de aici. Un om de pe vremile acelea întórs dintr'o călătorie de negoț cu oi, lână etc., din România, în care câștigase 600—700 fl. ori și mai mult, da cu drag, la îndemnul preotului, un rînd de haine la biserică sau 100 fl. întrun fond. Il îndemna simțul sen religios, dar' îi permiteau și mijlocele. Astăzi vremile s'au schimbat cu totul. Miile de oi de pe vremile acelea, iernate cu spese de nimic în România, *Basarabia* și *Bulgaria*, mai sunt numai în povești, și puținele sute ce le țin ómenii abia aduc cât să pótă trăi familia. Pentru noi cei aprópe de România stagnarea comericiului și schimbarea stărei patriarcale ce era în trecut în România, a fost un mare desastru, care a adus pe locuitorii la o stare materială rea. Pămînt arător e de tot puțin, în proporție cu numărul locuitorilor, așa că aprópe fiecare om e silit să cumpere bucate. Mai rămân pădurile, la cari alérgă fiecare spre a aduce lemne de lucru și de foc, ca prefăcîndule în bani să și pótă acoperi necazurile cari în proporție cu venitele cresc mereu.

Meseriași avem de tot felul și pot zice, că aceia cari sunt mai harnici o duc mai bineșor, că după zisa poporului „dacă nu curge pică”. Numai că totul se face în mic și la meserii se aplică de obicei cei mai sêracuți și apoi devenind mestrerii nu dispun de capital pentru a puté începe lucrul în mare. În timpul din urmă au început și unii ómeni mai de frunte a aplica copiii la meserii.

Apoi încă ceva. Din vremile bune s'au învățat ómenii a și lucra tot lucrul cu lucrători, mai comod. Ómeni de frunte nu puneau mîna pe furcă, cósă și seceră, așa că și astăzi puțini ómeni sunt cari să știe cósă și seceră. Pretensiunile sunt din ce în ce mai esagerate. Lucrul în îmbrăcăminte, mîncări și beuturi înghite mult din ceea ce cu mare greu se câștigă. Înainte cu 30—40 ani încălțămîntea șeranului de aici era exclusiv opinea. Astăzi sunt ghețele cu 5—6 florini, apoi cîrpele de mătăsă, șurțe și ii cu prețuri fabuloșe au înlocuit iia trainică de pânză de casă și șurțele frumoșe de lână țigară. Așa că o femeie de pe vremile acelea cu avere de multe mii s'ar spăria vîzînd lucrul ce l face astăzi o fată sêracă. Călepa și inul, atunci mândria femeii, astăzi e o raritate, locul l'au ocupat barchetul și giolgiul scump și slab. Lâna se mai lucră și astăzi ca și în trecut, numai căt mașinile au început a înlocui torul de mîna.

Chiar și în mîncări găsim la popor rafinărie. Cine din popor întrebuiința înainte cu 40 ani cafea, teiu, dulceată și alte asemenea în casa sa?

Astăzi le găsesoi și la ómeni mai sêraci. Se mai luăm și lipsa de comptabilitate în casă, care din cauza venitelor și speselor ne egale nu se pótă ținé în echilibru. Tóte dar' înainte cu 30—40 erau altfel, pretensiunile poporului nu erau așa esagerate, traiul

mai simplu, îmbrăcămîntea lucrată în casă, industria de casă în flóre și venitele neasemănate mai mari de cât astăzi. De aci provine, că de și, după cum am zis, alergarea după câștiguri materiale e continuă, așa că ea cuprinde întrégă viața indivizilor, totuși spor mult nu vedem, averile au scăzut și scad mereu. Cum vei mai îndrăsni a cere omului ocupat mereu cu grijile câștigării celor de lipsă, ca să dea sau să contribuie ici și colo? Nu-i vorbă, se mai află la noi și astăzi ómeni cari donéză sau testéză câte ceva cutărui fond, dar' la aceia e rădęcina tot din trecut. Dacă li-ai spune să și restrîngă pretensiunile, de sigur nu te-ar înțelegé sau ar cerea să te convingă că nu se póté. Eu nu pot zice că întré creștinii de la noi, în deosebi întré femeii, nu s'ar afla multe, cari ar jertfi îndemnate de simțul lor religios, dar' mijlocele nu le permit.

(Va urma.)

Intîmpinare.

Săcele 28 Novembre 1901.

Despre alegerea municipală din *Săcele* au apărut două corospondențe în „*Gaz. Tr.*” ear' acum de curînd una în prețitul nostru ziar „*Tel. Rom.*” N'ași avé nimica în contra acestor corospondențe, cari n'au alt scop decăt să scótă la iveală pe tînérul preot *Romul Verzea*. Înșă de óre-ce mereu se isbesce în preoții din *Săcele* din incidentul acestor alegeri, socotesc că e bine, ca să clarificăm acésta cestiune.

Sunt vro 23 de ani de când Români din *Săcele* dispuneau de trei părți din numărul alegătorilor pentru membrii în congregația Brașovului, ear' Ungurii abia aveau a patra parte. După aceea s'au schimbat lucrurile: alegătorii români s'au împuținat, ear' Ungurii au tot sporit. Atunci Români puteau să alérgă numai Români; dară la rugarea Ungurilor și în interesul concordiei întré locuitorii cercului *Săcele*, li-au dat lor 4 membri, deși ei ceruseră numai 2. Ce se întéplă înșă la alegeri următoare? Ungurii fiind acum în majoritate au trântit pe Români așa, că din 10 reprezentanți ai *Săcelelor* în congregația Brașovului mai rămasese un singur Român față de 9 Unguri. În urma acestei atitudinii necuviințioșe din partea Ungurilor, se impunea acuma, ca Români să se prezente la alegeri cu o listă pur națională românescă, cu risicul de a cadé, și la nici un cas să nu priméscă pomană, căci reușirea tînérului preot *Romul Verzea* nu se póté considera decăt numai drept pomană.

De geaba se accentuiază în acele corospondențe interesul național și de geaba pâr. *Romul Verzea* e prezentat ca un luptător grozav pentru cauzele naționale, pentru că, după părerea mea, interesul național n'are a face nimic cu ambiția părintelui *Romul Verzea*, și cu dragostea cea mare ce o are dînsul și cu taică-său pentru Unguri.

Căci să se știe, că numai grație convenirilor, petrecerilor și tuturor legăturilor de înaltă și frățescă dragoste cu toți Ungurii, — domii și de rînd, — a ajuns el membru în congregație. A fi înșă mare Român, și în același timp prieten și cu Sașii și cu toți Ungurii archișoviniști, e un lucru, după mine, care nu prea se potrivește!

Dar' în fine sunt ómeni în tot felul. Eu ași dori numai să știu, ce vrea dl alegător cu apostrofarea celor cari nu au dat votul tînérului preot, și ce rost are acésta trîmbițare? Póte că vrea să cunoșcă și motivele pentru cari respectivii nu au votat, deși de altcum nu i-au făcut nici o opoziție? Ei bine, din câte am aflat, o să-i fac plăcerea și să i înșir — unele.

1. Majoritatea preoților n'a consimțit cu pactul pe care l'a încheiat tînérul preot *Romul Verzea* de capul seu cu dl director de la școlă de stat *Kilényi*, fără ca să se consulte mai întâi cu ceilalți colegi ai dînsului. Pâr. *Romul Verzea* este instituit de catechet pentru religiunea ortodoxă-răsăritenă la școlă de stat, de organele noastre superioare bisericesci; de aci înșă nu urmează că el ca catechet are dreptul de a pacta cu colegii săi profesori unguri, fără de a consulta în cele naționale mai întâi pe colegii de preoție români ortodocși. Când a convocat pe alegătorii români la o adunare de consultare, pactul era deja făcut și isprăvit întré dînsul și unguri!

2. Preoții ceilalți, cari toți sunt mai bătrâni de cât tînérul preot, și cari de-și nu conving cu Ungurii, dar' totuși au merite constatate, ear' nu trîmbițate, — acei preoți aștépă, ca tînérul preot să fie, ca toți tinerii, mai rezervat, și să nu se îndese deodată în frunte.

3. Pâr. *Romul Verzea* n'are pînă acuma încă merite, cari l'ar îndreptăți să reprezente pe alegătorii români în congregația Brașovului. Din contră, purtarea tînérului preot *Romul Verzea*, care, în anul acesta a funcționat îmbrăcat în ornatele bisericeii noastre ortodoxe alătura de preotul ev. luth. *Maszyk Gyula* la înmormîntarea soției lui *Köpe István*, cetînd sf. evanghelie, ținînd predică, și pe urmă luând parte și la pomană întré unguri a fost reprobata de toți Români. La punctul acesta cred, că ar mai fi multe de zis.

Dar' termin aceste deslușiri, ca de încheiere punîndu-i la inimă tînérului preot *Romul Verzea*, că acum, după-ce cu concursul Ungurilor a ajuns membru în congregația Brașovului, are datoria morală să lucreze în interesul cercului *Săcele*, ear' nu numai să îmiteze pe taică-său, care de vro 23 de ani are loc în congregație fără să și fi deschis vrodată gura, — la alte ocațiuni destul de vorbăreț.

Un alt alegător.

De la sate.

— Sfințirea bisericeii din *Barbura*. —

— 12 Novembre v.

La 4/17 Novembre a. c. poporul român gr. or. din comuna *Barbura*, zisă și *Troitița* în protopresbiteratul *Devei*, a avut o rară sărbătoré, pe care ar fi de dorit, ca multe din comunele noastre situate atît materialiceșce cât și în privința numerică cu mult mai favorabil de cât acésta, să o aibă. Acest popor mic la număr, dar' conștiu de datorința sa cătră cel Atotputernic, a pus fundament la prima biserică în acésta comună, — căci pînă acum erau fără biserică și aparțineau ca filie la comuna *Fizeș*.

Au trecut multe decenii de când acest popor a fost așezat în aceste părți muntoșe și nu și-a putut edifica o biserică, póté că providința divină a rezervat spre acest mărș scop generațiunea actuală, care n'a pregetat a strînge denar cătră denar pentru a ridica acest templu mărș, care numai onóre face locuitorilor.

În ziua defiptă pentru sfințire, mulțime de popor a venit de pe dealurile înalte, ear' alții mergeau pe vâlcea în sus, toți îmbrăcați sărbătoreșce și cu o deosebită satisfacție, știînd ce are să se întéple azi în acésta comună și că numai laudă pot să priméscă de la toți cei prezenți. Am luat și eu parte spre a vedé ce a putut face acest mic popor, deóre-ce aușidem vorbindu-se mult despre frumșea acestei bisericeii. Ajuns acolo m'am convins despre adevăritatea celor auđite și preamăream pe Dumnezeu pentru stăruința depusă în acest popor. Biserica e edificată din material solid și e destul de spațioșă, ridicată pe un deluț. Are un aspect de tótă frumșea. Când am ajuns în biserică, preoții în frunte de Preaon. domn protopresbiter *G. Romanul* făceau pregătirile spre a eși afară la sfințirea apei.

La actul sfințirii pe lângă delegatul Escelenției *Sale Ioan Metianu*, au luat parte următorii: *I. E. Cosma* din *Crăciunesci*, *G. Dragan*, preot în *Băița*, *Tovie Perian* din *Seliște*, *Petra Perian* din *Trestia*, toți din tractul protopresbiteral *Zarand*, apoi *Ioan Radu* din *Nevoies*, *Ilie Piso* din *Măgura*, *Petru Câmpian* din *Fornadia* și preotul local *Longin Poienar*. După sfințirea bisericeii a urmat liturghia, la care a cântat un cor de învățători din jur cu multă precisiune. La finea liturghiei domnul protopresbiter a ținut poporului o predică fórté instructivă despre simțul religios-moral; laudă activitatea acestui popor, îndemnându-l să nu pîrdă nimic din rēvna de pînă acum, și îi rógă pe toți să fie credincioși și supuși adevărați ai bisericeii și patriei. Amintind numele Escel. *Sale* cum și al *Majestății Sale*, poporul la fiecare nume erupe în strigăte de să trăiescă.

După predică tot poporul a sărutat sfântă cruce, dată de domnul protopresbiter, care act a durat aprópe 2 ore.

Finit serviciul divin, a urmat un splendid banchet în ospitala casa a fruntașului

Dimitrie Abrudean, la care au luat parte toți preoții în frunte cu domnul protopresbiter și mai mulți onorații din satele vecine cu deosebire din opidul Băița. Cu această ocaziune n'au lipsit nici toastele. Primula fost ridicat de protopresbiterul **George Romanul**, în onoarea Escelenței Sale I. P. S. nostru arhiepiscop și metropolit **Ioan Metianu**, relevat fiind în el zelul și abnegațiunea, cu care acest bun păstoriu lucră pentru fericirea și înaintarea poporului nostru pe toate terenurile, special pe cel bisericesc și școlar. Acest toast precum și cel ridicat pentru Majestătea Sa Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I, rostit tot de dl protopresbiter, și în care a fost arătată inima nobilă a Majestății Sale, care a donat pentru biserica această, din casa sa proprie 200 cor.: au fost ascultate în picior și primite cu vii ovațiuni.

George Dragan a vorbit pentru domnul protopresbiter, ca reprezentant al Escelenței Sale preabunului nostru arhiepiscop și metropolit, la acest solemn act, lăudând zelul cu care acest tinăr protopresbiter lucră pentru ridicarea la o stare înfloritoare a tractului său.

A mai toastat părintele **Cosma** pentru fruntașii acestei comune, apoi **Piso**, Perian pentru comitetul parohial și poporul credincios. La urmă domnul protopresbiter se ridică și în frumoase cuvinte vorbește pentru preoții împreună slujitori, îndemnându-i la perseverență în aceste timpuri de grea încercare.

Le mulțămesc pentru sprijinul ce i-l'au dat întru împlinirea onorificei sale misiuni; aduce cuvinte de laudă bravului poporean **Abrudean Dimitrie** pentru ospitala primire, după care rostindu-se rugăciunea de mulțămire se încheie această memorabilă zi pentru poporul din **Barbura**.

Ar fi de dorit în această comună și o școlă cinstită, care se reverse razele luminei în tinerele mlădite ale acestui popor. Și dacă ambele comune **Fizeș** și **Barbura** s'ar pune într-o bună înțelegere, s'ar pute ajunge și acest mare scop. Dumnezeu să reverse în mintea lor cugetul acesta, ca nu preste mult să ne vedem de nou întruniți la serbarea fiicei bisericăi noastre. Tatăl cel ceresc să le ajute.

X

„Asociațiunea“ desp. Sibiiu.

Convocare.

Adunarea generală a despărțământului IV. Sibiiu al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ este convocată prin această pe **Duminecă** în 16/29 Decembre a. c. la 11 ore a. m. la locul central Sibiiu, localitatea casinei române, la care sunt invitați toți membrii despărțământului, cu următoarea

Programă.

1. Deschiderea adunării prin directorul despărțământului.
2. Citirea raportului general al comitetului.
3. Raportul cassariului despre starea casei după raționamentul pe anul 1901, și prezentarea proiectului de budget pe 1902
4. Esmiterea unei comisiuni pentru esaminarea raportului comitetului.
5. Esmiterea unei comisiuni pentru censurarea raționamentului și a proiectului de budget.
6. Eventuale disertațiuni, cari sunt a se prezenta directorului cel puțin cu 48 ore înainte de adunare.
7. Eventuale propuneri.
8. Raportul comisiunii esmise și statorirea budgetului.
9. Alegerea comitetului pe noul period de trei ani.
10. Luarea dispozițiilor pentru verificarea protocolului adunării generale.
11. Inchiderea adunării.

Sibiiu, din ședința comitetului despărțământului IV. al „Asociațiunii“, ținută la 14 Decembre 1901.

I. Papiu
dir.

C. Popa
not.

P. t. domni cari sunt încă în restanță cu abonamentul la ziarul nostru, sunt recercați respectuos, să binevoescă a-și achita restanțele în cel mai scurt timp, — spre a evita alte inconveniente.

Administrațiunea.

NOUȚĂȚI

Parastas pentru Șaguna în Seliște. Ni-se scrie: Ca în toți anii de la mórtea Marelui Andreiu, așa și în estan ziua sfântului Andreiu s'a serbat în amintirea fericitului arhieru în comuna Seliște cu demnitate și ca o adevărată sərbătoare. La parastasul festiv celebrat în „biserica mare“ au participat în corpore tinerimea școlară, corpul învățătoresc și o mulțime de credincioși ai acestei comune.

Dl protopresbiter **Dr. Ioan Stroia** a rostit o predică ocașională, în care pe lângă înșirarea faptelor mărețe ale fericitului Metropolit, a scos din viața și activitatea acestuia o mulțime de prețioase povețe, menite de a fi urmate în viața lor d tinerime. Educativa și totodată și instructiva predică a fost urmărită cu încordată atențiune și a lăsat bună impresiune la tineri și bătrâni. După ea s'a cântat cu multă duioșie de către corul elevilor pîntrunătoriu imn „*Românime mult cercată*“.

Membrii casei domnitore. Prin născerea arhiducesei **Maria Elisabeta Teresia**, fiica de curând născută a arhiducelui Francisc Salvator și arhiducesei Maria Valeria (fiica cea mai tineră a M. Sale), numărul membrilor casei domnitore s'a urcat de la 86 la 87. Acum familia domnitore constă din: M. Sa împăratul și rege **Francisc Iosif I.** și din 31 arhiduci și 55 arhiducese. Cel mai în etate membru e arhiducesa **Adelgunda** ducesă de Modena, născută în 19 Martie 1823. Într'ea și cea mai tineră nepoțică a împăratului e o diferință de etate de 78 ani și 8 luni.

Inimă de mamă. Într'o comună din comitatul Baranya văduvei **Eva Balázs** i-au răposat în scurt timp toți patru copilașii, atacați de șarlach. De jale după ei nenorocita a nebunit și în starea această într'o noapte s'a furișat din casă și s'a dus în cimiteriu la copilașii ei. Căseni observându-i absența, au început s'o caute și într'un târziu au aflat-o în cimiteriu, mórta în grópa fiicei sale **Eva**. Desgropase mormântul cu unghiile, și în cursul muncii leșinând, a degerat în grópa fiicei sale iubite.

Cine să măture treptele? Luna trecută se întâmplaseră mari părueli într'ea călugării ortodocși și într'ea cei rom. catolici din Ierusalim, pe tema măturării treptelor de la sfântul mormânt. Rom. catolicii și arogau și ei dreptul de a mătura treptele, dar' ortodocșii nu 'i lăsa, și de aci a provenit păruela. Acum — după cum se raportază din Constantinopol — guvernorul **Djevat pașa**, la mandatul sultanului, a rezolvat chestiunea așa că d mință să măture ortodocșii, ear' s'era rom. catolicii. Franca vede în această rezolvare **succes moral** pe partea sa, care pe ortodocși i-a amărît foarte mult.

Noul president al Elveției. Congresul federal al Elveției a ales president pentru anul 1902 pe **Dr. Zemp**.

Noul president s'a născut la 1834 în Entlebruch (cantonul Luzern). Câtva timp a practicat advocatura în orașul sau natal, apoi s'a stabilit în Luzern. În două cicluri a fost ales deputat cu program conservativ-catolic. Un timp óre-care se retrăsese din viața politică, dar' pe la începutul anilor 80 a fost de nou ales deputat, ear' în 1886 a fost ales president al consiliului național. Punctul principal din programul său de guvernare e statificarea căilor ferate ale Elveției.

Deșteptarea poporului. Primul număr din „*Deșteptarea poporului*“, noul organ de publicitate al fraților bucovineni, a apărut Sâmbătă. Infățișarea 'i e plăcută, conținutul bun, corăspunătoriu programului schitat în fruntea numărului, în care comitetul de redacție promite, că „*Deșteptarea poporului*“ va scrie despre drepturile și datoriile (de ce nu datoriile?) noastre după legile împărătesei și cum să ne apărăm neamul la mâna acelor legi; despre „*lucruri de ale bisericeii și școlii*“, despre „*trebi de ale gospodărieii*“ și „*va da povețe asupra chiverniselii cu averile și cu banii*“ etc. Pe lângă program are un bun articol intitulat „*Drag să ne fie neamul nostru românesc*“, apoi tractat poporal despre „*virtutea creștină*“ și alte știri și comunicări de interes pentru poporul bucovinean. „*Deșteptarea poporului*“ va apăre la 1 și 15 a fie-cărei luni și costă patru coróne pe an. Red. și administrația e în **Cernăuți** (piața principală Nr. 3, — palatul național —). Abonamentele încep cu 1 Ianuarie 1901 st. v. Până atunci se trimite gratuit tuturor cari voesc să 'i aibă.

Dorim tinărului confrate viață îndelungată și succes deplin întru ajungerea scopului său: deșteptarea și luminarea poporului spre a-și cunoște drepturile și spre a și-le ști apăra și validita.

Victima negrijei. Medicul **Vilhelm Ás**, medic adjunct al spitalului public din Segedin, s'optemăna trecută având să secționeze cadavrul soției lui **I. Wagner**, membru al orchestrei teatrului orașenesc, s'a inficiat la mână cu sânge de cadavru. Observând primejdia numai după câteva zile, când într'g brațul era deja inficiat, a trebuit să i-se taie brațul întreg. Operația a fost executată Vineri și a succes deplin.

Desertorul. Într'un intravilan de la marginea Timisorei a fost aflat zilele trecute un om slăbit de era numai schelet și aprópe de mórte, învilit în sdrênțele unei uniforme a regimentului de infanterie Nr. 101. Nenorocitul a fost luat în grija spitalului, unde s'a constatat apoi, că se chiamă **Andor Mihály** și desertase de la regimentul din B'serica-albă, vomd să mergică a casă în **Bichș-Ciaba**. Călătorise până la Timisóra numai pe timp de nópte, într'ea lipsuri de nedescris. Acolo însă, istovit de puteri a cădút bolnav și n'a mai putut merge mai departe.

Loialitate chinezescă. În una din zilele săptămănei trecute și-a sərbat văduva împărătesă a Chinei ziua născerii. Din acest prilej loialii supuși au arangiat împărătesei o splendidă iluminăție în residența de acum a împărătesei, în orașul **Cai-fenfu**. Iluminăția însă se pare a fi fost pusă la cale din partea boxerilor, căci — după cum spune o telegramă din Shanghai a ziarului „*Standard*“ din Londra — drept combustibil a servit însuși palatul împărătesei. Anume s'a dat foc palatului pe mai multe părți, și cum edificiile chineze în mare parte sunt de lemn, e ușor de închipuit cu ce celeritate îngrozitoare se întindea incendiul de la un pavilion la altul. Pentru-ca manifestațiunile de loialitate să nu lase nimic de dorit, sub durata incendiului tăciunarii au jefuit din palat tot ce era de preț.

Isvorul „Fresser“ al băilor de la **Carlsbad** a fost reafiat. În 1890 cu ocazia demolării unei case acest isvor, despre care număróse cronice vechi fac amintire, fusese din întâmplare astrucat și infundat. Zilele acestea a isvorit pe calea **Mühlhammer** un isvor cald, care se pare a fi vechiul „*Fresser*“.

Robie pe viață. Zece ani a servit **Sebestyén Lajos** la economul **Kiss Pál** din **Uzód** și după zece ani de serviciu a căpătat soție pe fiica stăpănului său. Sócrei însă nu-i era pe plac ginerele și nu și-a dat pace până ce nu a desmóstenit pe însași fiică-sa. Tinerii s'au retras în căscióră închiriată, și prin muncă și sirguință agonisându-și ceva bănișori voiau să-și cumpere casă. Bani însă nu erau de ajuns și s'au rugat de sócrul să steie bun pentru rest până ce vor pute să 'i plătescă. La ingerența sócrei bătrânul li-a denegat chiar și acest ajutoriu. Amărîtă de atâta împetriere a inimei părinților ei, nevasta a zis într'o sėră soțului ei să mergică la peniște și să ucidă pe bătrânul. Mult timp au cercetat zadarnic autoritățile să deie de urma ucigașului, până ce nevasta, muștrată de conștiință, a mărturisit de bunăvoie. Tribunalul din **Kalóca** a osândit pe bărbat la **robie pe viață**, ear' pe femeie, aplicând paragraful atenuant 92 din legea penală, a osândit-o numai la 15 ani închisóre penitenciară. Procurorul a recurat pentru înăsprirea pedepsei și în urma recursului cauza ajungând la Curie, această a dietat și femeii **robie pe viață**.

De la „Reuniun. sodalilor rom. din Sibiiu“.

Anuarul I.

Cu scop de a pune în mâna meseriașului și a cărturarilor nostri o carte care să cuprindă istoric pe celei mai vechi reuniuni de meseriași și în legătură cu aceasta mersul în dezvoltarea meseriilor la noi — am scos încă anul trecut I-ul anuar al Reuniunii. Ca acest op să fie mai atrăgător, mai de folos, am dat în el pe lângă fotografiile bărbaților cari au stat aprópe de meseriași, și biografia actualului president onorar și întemeietor al reuniunii, a dlui **Nicolae Cristea**; frumoșă și instructiva caracteristică, ce i-o face dl **Ioan Salvici** nenitului prim patron al reuniunii **Andrei** baron de Șaguna, fost arhiepiscop și metropolit; a nașului steagului reuniunii, **P. S. Sale** dlui **Nicolae Popea**, episcopul **Caransebeșului**; a fostului ei vice-president și actual membru onorar **Nicolae Simion**, tipograf, și a regretatului fost comerciant **Antoni** **Bechnitz**, care a pus temelie unei fundațiuni cu menirea de a se procura și împărți într'ea membri cărți folositoare și instructive.

Cartea noastră, precum se învederează din cele premise, póte ocupa loc de onóre pe masa fie-cărui cărturar al nostru. Suma învestită în acest op întrece cu mult preste

400 coróne, pe cari le-am acoperit din împrumuturi contrase de la fondurile și fundațiunile noastre. Prețul cărții l'am statorit cu 1 cor. 20 bani, ce de abia stă în proporție cu speșele avute la procurarea clișeurilor, cu tipariul, broșatul etc.

Dorința noastră de a scóte cu începutul anului viitoriu anuarul II, care să cuprindă într'ea altele și date interesante despre laudabila mișcare inițiată în ultimii doi ani de ómeni binevoitori și cu inimă cătră cauza clasei noastre de mijloc — trebuie, este neîncurajat, să o începem de vėnzarea esemplarelor, ce le mai avem din primul anuar. În acest scop am redus prețul anuarului nostru la 1 corónă și ne luăm voe a ne ruga cu tótă căldura de ómenii nostri de bine: să binevoiescă a procura anuarul nostru și astfel a ne face posibilă scóțerea anuarului II. Sibiiu, 26 Novembre 1901.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

V. Tordășianu
president.

I. Apolzan
notariu.

Avis.

Spre a întimpina concurența cea mare am redus prețul lemnelor noastre, astfel că de azi înainte va costa:

Stânginul metric fără dus 11 fl. sau 22 cor.

Cu dus cu tot 11-50 fl. sau 23 cor.

Cu vagonul cu 4 cor. și mai eștin. (A se vedé anunțul de pe pagina a patra.) Sibiiu, la 30 Novembre, 1901.

Doican et Micu Cons.
intreprenori din Sebeșul-inf.

PARTEA LITERARĂ.

Principiul dualistic în religie și în filosofie.

de **Ioan Lupăș**.

(Fine.)

Pe empirist îl asemănă cu furnica, care adună material din tóte părțile, dar' nu prelucrá nimic, ear' raționalistul zice, că e ca paianșinul, care din sine își țese rețeaua. Adevăratul om de sciință însă trebuie să fie ca albina, care nu numai adună, ci și prelucrá totodată materialul adunat. Astfel dar' lucrarea științifică trebuie să constee din 2 părți principale; întâiu căștigarea cunoscințelor pe baza esperienței și prin ajutoriuul senzației, și a doua: combinarea, clasarea, aranjarea și valorisarea cunoscințelor cu ajutoriuul reflexiunii, gândirii.⁴⁾

Noțiunea substanță la **Locke** perde din importanța ce i-o dăduse **Descartes** și **Spinoza**. **Descartes** s'a ocupat mai mult cu cele 2 atribute ale substanței: cu extensiunea și cugetarea. **Locke** însă zice, că *res extensa* nu înseamnă nimic, *res cogitans* și mai puțin. Extensiunea nu póte fi atributul corpului așa fel, ca să póta fi indentificată cu acesta. Ne putem imagina și există de fapt extensiune, care nu este corp. d. e. spațiul. Tot astfel nici cugetarea nu póte fi atributul spiritului, căci nu e însușire vecinică, ci e numai un fel de funcțiune a minții, care se începe numai după ce mintea s'a organizat pe baza cunoscințelor căștigate prin senzație.

Substanța o esplică **Locke** ca un substrat, ca o legătură vecinică a însușirilor vizibile (moduri). Noi nu putem cunoșee decât însușirile corpurilor și pentru-ca acestor însușiri să le putem da o basă comună, ne închipuim un fel de legătură într'ea ele, pe care o numim substanță, dar' despre care nu putem ști, că ce e într'adevăr? Noțiunea „substanță“ e imposibilă a o concretisa. Când e vorba de idei căștigate prin reflexiune, suntem siliți a presupune o conexiune (substanță) spirituală într'ea ele, ear' la cele căștigate prin senzație, una materială. Prin aceste 2 feluri de conexiuni dualismul lui se renoesce eară.

În sfêșit englezul **Hume** (1711—1776) e acela, care arată, că noțiunea „substanță“ nu póte avé valóre științifică, fiind de na-

⁴⁾ Contrar lui **Bacon**, **Descartes** cunoscea numai idei isvorite din minte, din rațiune. Principiul său: *Cogito, ergo sum* reduce rolul și valórea senzației la Zero. Ideile le grupează **D.** în 3 clase: *ideae ignotae* (despre cari **Locke** și **Hume** au arătat mai târziu, că nu există) *ideae adventiciae* și *ideae a me ipso factae*.

tură curat subiectivă. Explică rostul acestei substanțe, conexiuni într-o idee prin legile de asociere așa: Omul se dedă, ca lucrurile vădute împreună, în ordine coexistență sau succedentă, tot în aceeași ordine se și-le revocă în memorie. Asta și-o însușește omul prin exercițiu continuu într'atâta, încât pe neobservate i-se preface într'o altera natura. Nu există nici substanță materială, nici spirituală. Noțiunea substanță nu e decât o iluziune. Cu această el nici nu se ocupă mai pe larg, ci mai multă atențiune atributei problemei ideologice, în rezolvarea căreia deși dă întâietate impresiilor sensitive, față de ideile născute numai prin reflexii, totuși enunță că nici acelea, nici acestea nu pot servi cu cunoștințe absolute și sigure. De aceea totdeauna trebuie să fim cu rezervă la enunțarea unui adevăr și să nu primim de bun ori-ce. *Indoiala* să ne oprască de la formarea unei convingeri repentine și greșite.

Astfel dar' vedem principiul dualistic de la Locke începând, manifestându-se pe 2 terene în filosofie: în metafizică și în ideologie. În decursul timpului a fost modificat și amplificat, une-ori profasat de mai multi cu mai mare tărie de convingere, alte-ori combătut și abandonat. Dintr' următorii lui Descartes unii au primit punctul de mănecare al acestuia și l-au mai lărgit, ear' alții pornind din principii contrare au primit numai materia ca existentă și i-au denegat spiritului ori-ce independență, considerându-l numai ca un produs al funcționării diferitelor molecule materiale. Din dualismul lui Descartes s'a născut direcția spiritualistă în filosofia modernă și tot acest dualism a dat din nou nutrețiment curentului materialist, care devenise atât de predominant în vécul XVIII. și prin anii 80 ai sec. XIX.

Dar' până acum dualismul n'a putut fi învins de nici una dintr' aceste 2 direcții. Spiritualismul se isbesce de crassa materia, a căreia existență e inelutabilă, deși îi dă tot felul de explicațiuni, prin cari tinde a prezenta materia numai ca un eflux al spiritului sau numai ca un fenomen bene fundatum, cum o numește Leibnitz. Asemenea nici materialismul n'a putut eși biruitor față cu prin-

cipiul dualistic, pentru-că chiar și fizica prin introducerea noțiunii de energie se apropie de spiritualism încâtva și astfel materialismul e discreditat și pe terenul fizicii.

Intr' spirit și materie pôte tot nu va fi o deosebire așa principială, și dacă va succede a afla o basă comună, o conexiune într' aceste 2 substanțe heterogene, atunci principiul dualistic și toate sistemele basate pe acest principiu își vor perde valoarea științifică. Nisuița filosofiei moderne e, ca atât contrastele dintr' empirism și raționalism și spiritualism să se micșoreze, să dispară și să facă loc unui sistem unitar, căci dualismul e privit totuși mai mult numai ca produsul unei gândiri comune, basate pe impresii momentane.

Fotografiile grupurilor

(6 bucăți cu grupuri diferite), cari au luat parte la „Petrecerea populară” aranjată în 9/22 Septembrie 1901 de „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” se efectuează în opt zile dela data primirii comanda cu prețul de 3 corone bucata (măr. 48/32) plus pachetare și porto postal prin *****

* **Librăria Tipografiei arhidieceesane.** *

Clipe

de

Repaus

de

Sorcovă.

se află de vânzare la Librăria Tipografiei arhidieceesane pe lângă prețul de 2 cor. plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. *****

Nr. 1152/1901. [243] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a Coroiu—Sănmărtin, se escrie prin această concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu postul de paroh sunt cele fasonate în cōla B. pentru întregirea dotațiunii de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicile instruate conform legilor, subscrisului oficiu protopresbiteral în termenul indicat.

Cetatea de baltă, 16 Novembre 1901.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Târnava, în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 787/901. [244] 1—1

Publicațiune.

Prin această se aduce la cunoștință publică, cum că pământurile seminariilor de pe hotarul Rotbavului, anume: 11 jugere pământ arătoriu și 13 jugere și 1100□ fânațiu, se dau în arândă pe 6 ani începând de la anul 1902 până la finea anului 1907. Ziua de licitațiune este în 9/22 Decembre a. c.

Doritorii de a lua în arândă, au a pune un vadiu de 10%, și prețul strigării este 350 cor., ear' solvirea arândei are să se facă în fie-care an la 26 Octobere. Arândășul e dator cel puțin odată în restimpul arândării a gunoi pământul de arat; apoi e datoriu a plăti darea erarială, darea de arândă sau venit, apoi darea pentru drumurile comunale și comitatense, fără a fi îndreptățit a detrage acestea din arândă.

Relacsare din prețul arândei nu se dă sub nici un fel de condițiune sêu titlu.

Arândășul e datoriu a da doi garanți și neținând termenul de plătire 3 luni după expirare se vor licita realitățile pe risicul sêu.

Consistoriul nu e dator a da plus oferentului realitățile, îndreptățit fiind subscrisul protopop actual a încheia contract cu acel oferent, pe care îl va afla mai bun și sub condițiunile mai favorabile.

Pentru oferent contractul are valoare nemijlocit după ce îl va subscrie, ear' pentru proprietariul numai după ce se va aproba din partea Venerabilului Consistoriu.

Brașov, în 26 Novembre 1901.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric
protopresbiter.

Lemne

din tăietura noastră din **Sebeșul-inferior**, blane frumoșe mari și neplutite, oferim:

Stânginul metric à fl. 12 cu dus cu tot „ „ „ „ 11-50 fără dus
Cu vagonul st. m. „ „ 11—fără dus și „ „ „ „ 11-50 cu dus cu tot. [280] 5—5

Comande se primesc:
In prăvălia de curelărie a dlui Josef Schuster, strada Cisnădiei Nr. 37.

In băcănia dlui A. R. Grell, str. Cisnădiei Nr. 44.

In prăvălia de ferării a dlui Heinrich Kröger, Piața mare.

In prăvălia de postavuri a dlui G. Stenzel, Piața mare Nr. 21.

In băcănia dlui Eduard Elias în Piața mică.

In prăvălia de musicalii a dlui H. Reschner în Piața mică, și

In Librăria Tipografiei arhidieceesane în strada Măcelarilor.

In privința măsurii și a cantității lemnelor garantăm îndeosebi.

Sibiiu, în Novembre 1901.

Doican et. Micu Cons.
intreprenori din Sebeșul-inferior.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobere 1901.

Budapesta — Predeal										Budapesta — Arad — Teiuș									
Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.		Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.		Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.		Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.	
10.—	10.—	8.50	2.10	pl. Viena	1.50	7.20	6.20	1.50	10.00	10.00	2.10	8.50	pl. Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20	
8.30	6.50	5.45	9.15	Budapesta (gara centrală).	7.10	1.50	6.20	7.50	8.10	6.40	10.00	2.15	Budapesta (gara centrală).	sos.	6.10	1.50	7.20	9.40	
11.21	8.46	9.02	11.12	Szolnok	3.22	11.44	3.25	5.32	10.56	8.46	1.—	4.15	Szolnok	pl.	2.49	11.44	4.13	7.32	
1.33	10.38	11.33	12.47	P. Ladány	12.54	10.06	1.12	3.56	3.55	11.51	6.05	7.11	Arad	sos.	9.55	8.18	11.20	4.21	
3.42	11.56	1.48	2.11	Oradea-mare	11.04	8.43	11.36	2.38	4.30	12.41	6.35	—	Arad	pl.	8.57	—	10.50	4.06	
3.58	12.16	2.06	2.18	Mező Telegd	10.44	8.38	11.17	2.31	4.42	—	6.46	—	Glogova	sos.	8.45	—	10.33	—	
4.38	12.43	3.03	2.50	Rév	1.07	8.11	10.42	2.01	5.03	—	7.06	—	Gyrok	pl.	8.24	—	10.14	—	
5.20	1.26	3.45	3.26	Bratca	9.32	7.47	10. 8	1.34	5.14	—	7.16	—	Paulik	sos.	8.12	—	10.00	—	
5.43	—	4.06	—	Ciucia	9.11	—	9.50	—	5.35	12.49	7.29	—	Maria-Radna	pl.	7.57	—	9.45	3.27	
6.31	2.16	4.52	4.16	Huedin	8.37	7.09	9.19	12.52	5.37	—	7.55	—	Conop	sos.	7.22	—	9.15	—	
7.16	2.49	5.32	4.52	Nadășul-ung.	7.55	6.40	8.37	12.20	6.13	—	8.11	—	Bérvava	pl.	7.05	—	8.57	—	
8.18	—	6.39	5.42	Cluș	6.54	5.41	7.37	—	6.58	1.46	8.51	—	Soborșiu	sos.	6.75	—	8.15	2.31	
8.33	3.50	6.59	5.55	Apahida	6.13	5.23	7.—	11.01	7.27	2.05	6.19	—	Zam	pl.	5.50	—	7.41	2.05	
8.50	4.20	8.30	6.11	Ghiriș	5.24	—	6.45	10.46	7.52	—	9.43	—	Gurasada	sos.	5.23	—	7.16	—	
9.07	4.41	8.59	6.27	Cucerdea	5.02	—	6.27	—	8.08	3.27	—	—	Ilia	pl.	5.13	—	7.06	1.39	
10.14	5.56	10.29	7.26	Ujóra	3.40	—	5.12	9.23	8.25	—	9.52	—	Branicica	sos.	4.49	—	6.43	—	
10.44	6.24	11.16	7.50	Vințul-de-sus	3.11	—	4.43	8.54	8.52	2.54	10.42	—	Deva	pl.	4.27	—	6.20	1.12	
10.56	6.33	11.31	7.52	Aiud	3.04	—	4.33	8.49	9.06	3.06	10.46	—	Simeria (Piski)	sos.	4.12	—	6.05	1.00	
11.03	6.40	11.40	7.56	Teiuș	2.58	—	4.27	—	9.52	3.32	11.35	—	Orăștia	pl.	3.33	—	5.19	12.12	
11.12	6.48	11.50	—	Crăciunel	2.51	—	4.20	—	10.16	—	11.56	—	Șibot	sos.	3.13	—	4.55	11.57	
11.34	7.11	12.20	8.16	Blaș (ungh. Târnavei)	2.29	—	3.59	8.23	10.38	4.00	12.16	—	Vințul de jos	pl.	2.53	—	4.34	11.40	
11.52	7.32	12.46	8.32	Blaș	2.07	—	3.38	8.06	10.54	4.23	12.34	—	Alba Iulia	sos.	2.33	—	4.17	11.13	
12.24	—	1.43	8.37	Micăsașă	1.42	—	3.02	8.00	11.30	—	1.05	—	Teiuș	pl.	2.—	—	3.43	—	
12.53	—	2.17	—	Copșa-mică	1.09	—	2.36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1.02	—	2.26	9.04	Mediaș	12.56	—	2.26	7.35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1.14	—	2.36	—	Elisabetopol	12.49	—	2.16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1.45	—	3.14	9.31	Sighișoara	12.11	—	1.44	7.08	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2.01	—	3.33	9.43	Hașfalău	11.50	—	1.25	6.56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2.15	—	3.43	9.47	Homorod	11.14	—	1.06	6.50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2.33	—	4.08	10.01	Ágostonfalva	10.55	—	12.49	6.37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3.04	—	4.45	10.25	Ápașa	10.24	—	12.18	6.16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3.40	—	5.27	10.53	Feldioara	9.45	—	11.40	5.49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3.47	—	5.43	11.—	Brașov	9.35	—	11.33	5.42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4.03	—	6.08	11.14	Timiș	9.12	—	11.16	5.23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5.30	—	7.52	12.26	Predeal	9.12	—	11.16	5.23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6.13	—	8.32	12.18	București	7.44	—	10.03	4.23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6.43	—	9.09	1.16	—	7.03	—	9.22	3.50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7.16	—	9.40	1.35	—	6.38	—	8.57	3.35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8.—	—	10.25	2.09	—	5.58	—	8.27	3.15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8.55	—	11.—	2.19	—	5.08	—	7.48	2.45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4.40	—	12.26	3.01	—	5.08	—	7.48	2.45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5.10	—	1.11	3.31	—	4.27	—	6.00	2.18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11.55	—	8.05	9.10	—	8.47	—	4.05	1.42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Buc.	—	—	—	—	8.20	—	3.32	1.12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	3.05	—	7.50	9.15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	